

ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ПРЕЗ 2019 г. ПРОУЧВАНЕ НА МСП

Резюме

ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ПРЕЗ 2019 Г. ПРОУЧВАНЕ НА МСП

*Възложено от
Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост
(EUIPO)
на KPMG, Испания*

Октомври 2019 г.

Резюме

ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ ПРЕЗ 2019 г.
ПРОУЧВАНЕ НА МСП

Силната и стабилна икономика е основополагаща за целите на Европейския съюз (ЕС), а малките и средни предприятия (МСП) имат важна роля за създаването на работни места и за постигането на икономически растеж в ЕС.

Значението на МСП за икономиката на ЕС не може да се подценява. В годишния доклад за МСП през периода 2017/2018 г. в ЕС⁽¹⁾ се посочва, че в МСП са наети всеки двама от трима служители, като МСП осигуряват 57 % от добавената стойност за ЕС. Същевременно е изчислено, че само около 30 до 60 % от МСП успяват да се задържат на пазара над 5 години. За да бъдат от полза за икономиката на ЕС, МСП се нуждаят от подкрепа за преодоляване на този период и иновациите са един от основните фактори за оцеляване и разрастване на предприятията.

Благодарение на иновациите малките предприятия укрепват, разширяват се и наемат нови хора, а това води до по-широкомащабна и по-силна икономика на ЕС. Затова иновациите в МСП трябва да бъдат насърчавани. Този подход е също в подкрепа на стратегията на Комисията за интелигентен и устойчив икономически растеж.

Интелектуалната собственост (ИС) има важна роля за насърчаване на иновациите, тъй като предоставя на хората, инвестиращи време, усилия и пари в иновации, механизъм, чрез който да ги защитят и извличат полза от тях.

В съвместния проект на EUIPO и Европейското патентно ведомство (ЕРО) „Дружества с висок растеж и права на интелектуална собственост“⁽²⁾ се установява, че за МСП с регистрирани права на интелектуална собственост (ПИС) има 21 % по-голяма вероятност да постигнат растеж и 10 % по-голяма вероятност да се утвърдят като дружества с висок растеж. Нещо повече, дружествата, притежаващи пакети ПИС, е по-вероятно да постигнат икономически растеж.

През 2016 г. EUIPO публикува първото проучване за ИС в МСП, което хвърля светлина върху причините МСП да регистрират или да не регистрират ПИС и върху проблемите на МСП във връзка с ПИС. Проучването беше цитирано в редица програмни документи на национално и европейско равнище, включително в работния документ на службите на Комисията „Интелектуалната собственост в услуга на МСП с цел насърчаване на иновациите и растежа“⁽³⁾.

Като част от ангажимента да обновява основните си изследвания на всеки 3 години, Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост („Обсерваторията“) възложи на KPMG да извърши ново проучване за 2019 г. относно нагласите към ПИС сред МСП.

⁽¹⁾ [Доклад за МСП в ЕС, 2016/2017 г.](#)

⁽²⁾ [„Дружества с висок растеж и права на интелектуална собственост“.](#)

⁽³⁾ [„Интелектуалната собственост в услуга на МСП с цел насърчаване на иновациите и растежа“, работен документ на службите на Европейската комисия.](#)

Целта е по-добро разбиране за това какво е отношението на МСП към ПИС и как те ги използват. Резултатът ще бъде обновена и актуална фактологична база, въз основа на която авторите на политики ще разработят политики за подобряване на осведомеността и използването на ПИС.

На базата на данни от Евростат, EUIPO създаде представителна и стратифицирана извадка на МСП от 28-те държави членки на ЕС. В нея бяха целенасочено подбрани голям брой МСП с ПИС спрямо общата популация (приблизително 50 % притежатели на ПИС), така че да могат да се съберат относими данни по въпросите, свързани с притежаването на ПИС.

Проведени бяха общо 8349 анкети сред МСП, обхващащи широк кръг от икономически дейности, големина на предприятия и държави. За целите на повечето анализи в настоящия доклад МСП са разделени на две подгрупи: МСП, които са заявили, че притежават ПИС (4401), и МСП без ПИС. Както и в проучването за ИС в МСП от 2016 г., анкетите с МСП се проведоха по телефона, като имаше възможност за завършване на процеса онлайн. Въпросите бяха преведени на 23-те езика на ЕС, а анкетите се провеждаха на език по избор на МСП.

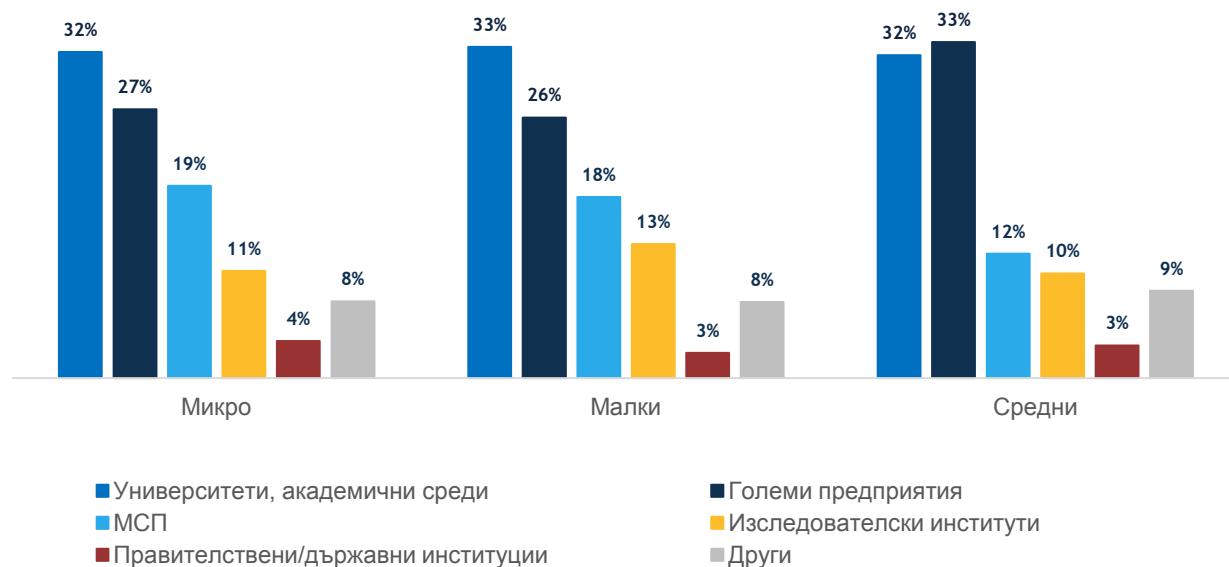
Основни констатации

Иновациите — мнения и действителност

Иновациите са важни за икономическия растеж и повечето МСП (58 %) твърдят, че търсят иновации. Притежателите на ПИС са по-склонни да търсят иновации, като 73 % смятат, че го правят, в сравнение с 42 % от непритежаващите ПИС. Повечето иновации са свързани с разработването на нови продукти — 63 % от притежателите на ПИС и 31 % от непритежаващите ПИС работят по нововъведения в тази област.

Освен това вероятността за сътрудничество с други организации по проекти за иновации е почти двойно по-голяма за притежателите на ПИС в сравнение с непритежаващите ПИС. Университетите и академичните среди, които участват в почти една трета (32 %) от подобни проекти, са най-честият избор на партньор за сътрудничество сред притежателите на ПИС. Непритежаващите ПИС, които търсят сътрудничество, предпочитат да си партнират с големи компании (34 %).

Партньори на притежателите на ПИС за сътрудничество по големина на предприятието

За притежателите на ПИС резултатът от почти половината (46 %) от тези сътрудничества е регистрирани ПИС, като те притежават или съпритежават ПИС в 76 % от случаите. Тази група смята, че марките са най-важното ПИС, а 58 % заявяват, че марките имат „огромно“ значение за защита на способността им да извличат конкурентно предимство от иновативната си дейност.

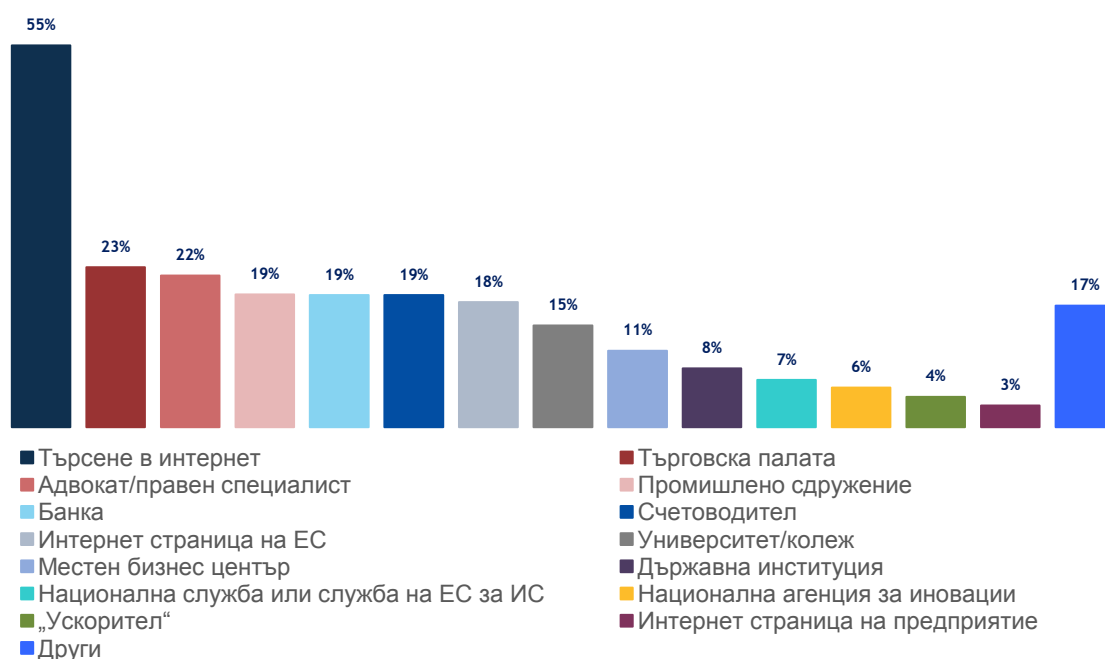
Сравнение на значението, което притежателите на ПИС придават на мерките за закрила (2016—2019 г.)

ПРАВА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ	2019 г.	2016 г.
Марка	58 %	38 %
Патент	32 %	16 %
Авторско право	21 %	16 %
Дизайн	24 %	22 %
Географско означение	12 %	14 %
Право върху сорт/правна закрила на сортовете растения	7 %	2 %
Топология на полупроводниково изделие	6 %	1 %
Полезен модел	11 %	7 %

Осведоменост за ПИС и източници на информация

Източниците на информация в помощ на предприятията са многобройни и често МСП срещат трудности при избора кои да използват. Най-широко ползваният източник на информация за развитие на стопанската дейност в групата на МСП, притежаващи ПИС, е интернет, като 55 % от тях прилагат този метод. Експертите, например търговски палати (23 %) и правни консултанти (22 %), са измежду другите най-често ползвани източници.

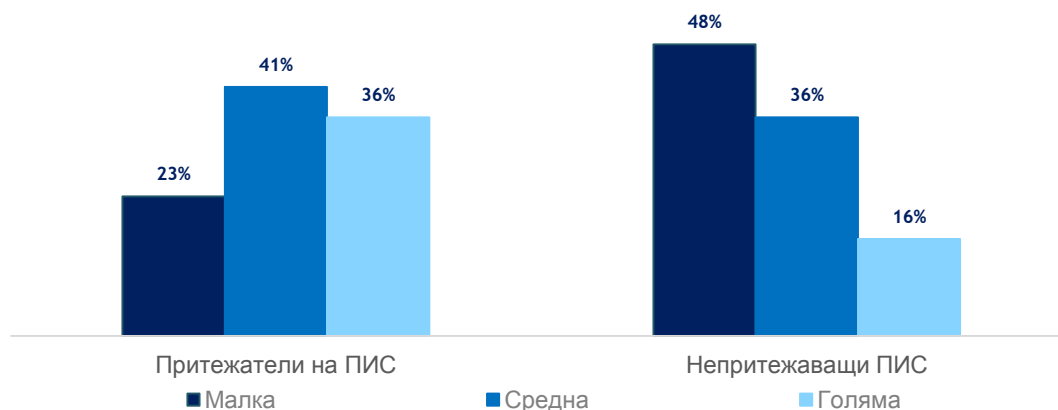
Източници на информация, ползвани от притежателите на ПИС за развитие на стопанската дейност

Същевременно, когато събират информация, свързана конкретно с регистрирането на ПИС, притежателите на ПИС са по-склонни да търсят помощ от правни специалисти (50 %). Само 19 % от непритежаващите ПИС са проучили въпроса, преди да вземат решение да не регистрират ПИС. Интернет е предпочетен от тях източник на информация — 26 % от търсещите съвет са избрали този подход.

Първата стъпка при ползването на права на интелектуална собственост е да се разбере какво представляват ПИС и какво е влиянието им върху стопанската дейност. Както може да се предположи, МСП, притежаващи ПИС, са по-запознати с тях от непритежаващите ПИС: 77 % от притежателите на ПИС са средно до много добре запознати с ПИС в сравнение с 52 % от непритежаващите ПИС.

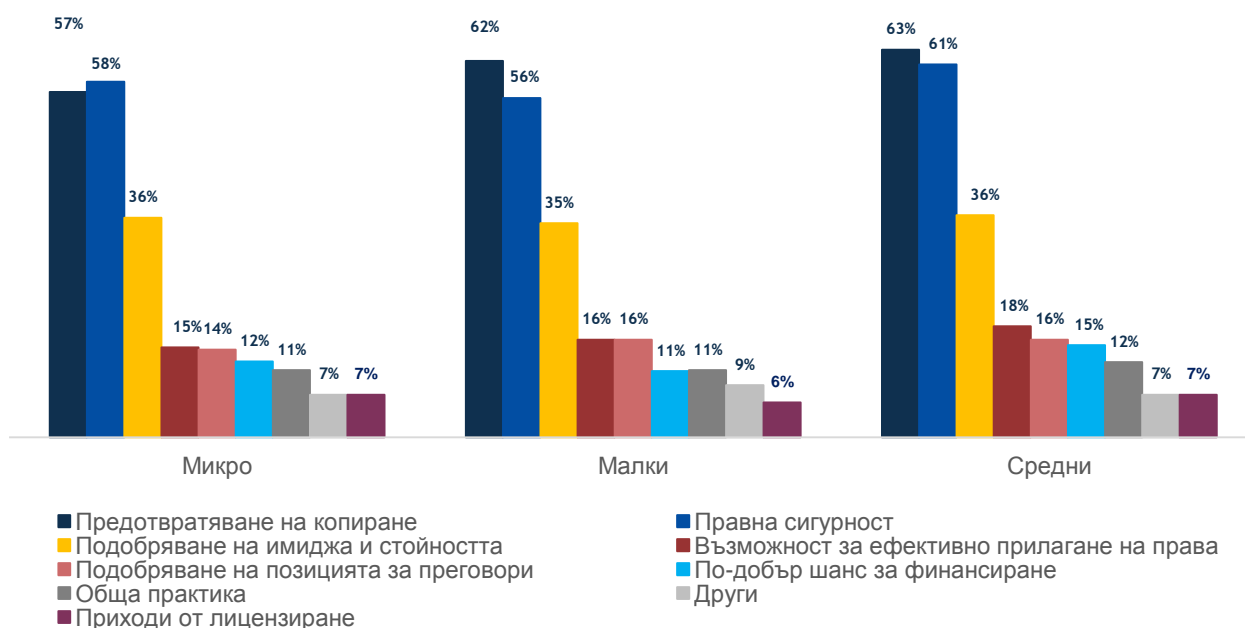
Осведоменост за ПИС по вид предприятие

Причини за регистриране на ПИС и въздействие на решенията

Един от основните фактори за увеличаване на използването на ПИС е по-добрата осведоменост за ползите от тях. Основните причини, които притежаващите ПИС МСП изтъкват за регистрирането на ПИС, са предотвратяване на копиране (59 %), увеличаване на правната сигурност (58 %) и подобряване на имиджа и стойността на компанията (36 %). При анализ на данните по големина на предприятието последователността се запазва при микро, малки и средни предприятия. Същевременно микропредприятията придават по-голямо значение на правната сигурност, отколкото на предотвратяването на копиране.

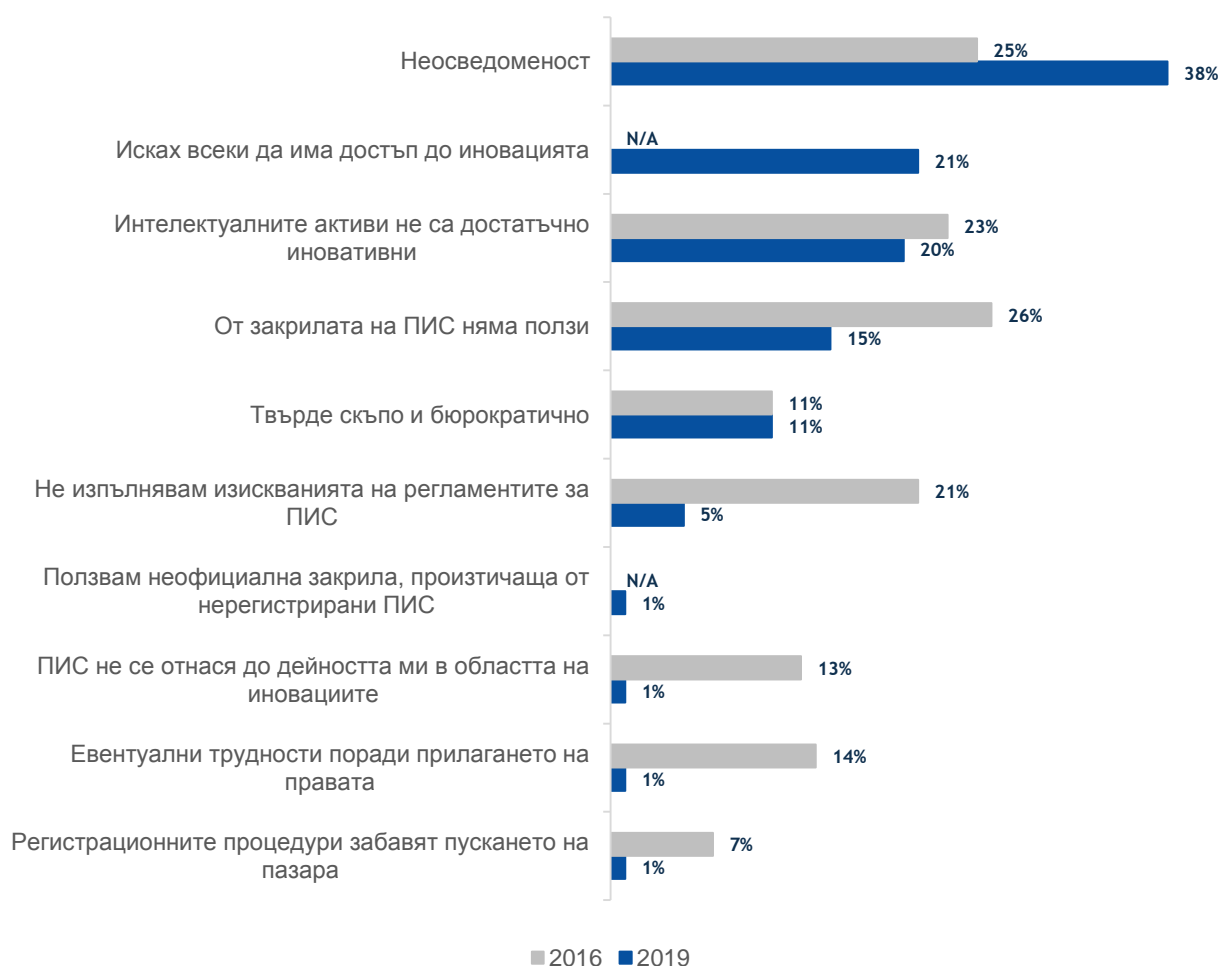
Основни причини за регистриране на ПИС по големина на предприятието

След регистрацията 54 % от притежателите на ПИС заявяват, че въздействието е било положително. Основните въздействия, които се посочват, са ръст по отношение на репутацията (52 %), оборот (39 %) и възможност за достъп до нови пазари (37 %). Само 1 % от притежателите на ПИС отбелязват отрицателно въздействие, като 53 % от тях посочват прекомерни разходи (на време и пари) за регистрацията. От друга страна, това мнение не се споделя широко и 61 % от притежателите на ПИС заявяват, че не са срещнали трудности при регистрирането на ПИС.

В групата на нерегистриралите ПИС основната причина за отказ от регистрацията е липсата на осведоменост за ИС и ползите от тях. Делът на изтъкващите тази причина се е покачил от 25 % през 2016 г. до 38 % през 2019 г. Действително, 61 % от непритежаващите ПИС щяха да обмислят регистрацията, ако бяха по-добре запознати с ПИС. Втората често срещана причина за отказ от регистриране през 2019 г. е по-алтруистична — 21 % от МСП желаят да предоставят безплатен достъп до иновациите си за всеки, който иска да ги използва.

Основни причини, посочвани от непритежаващите ПИС за отказ от регистриране на ПИС

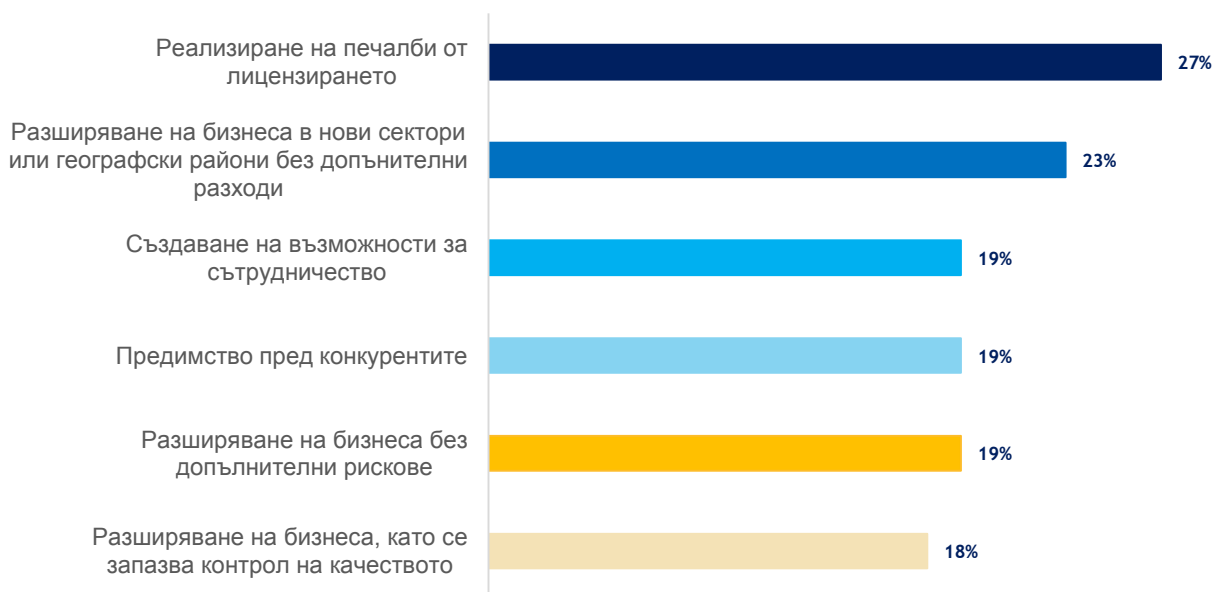
Осребряване на иновациите

Обикновено МСП гледат на ПИС като на разход, а не на инвестиция, тъй като често липсва разбиране за добавената стойност. Само 25 % от средните предприятия, притежаващи ПИС, оценяват професионално нематериалните си активи, като стойността пада до 20 % за микро и малките предприятия, притежаващи ПИС, взети заедно.

За общата липса на разбиране как да се оптимизира потенциалът на ПИС може да се направи заключение от броя на МСП, които са се опитали да получат финансиране въз основа на нематериалните си активи. Въпреки че достъпът до финансиране е един от най-големите проблеми за МСП, само 13 % от притежателите на ПИС са се опитали да получат финансиране, възползвайки се от нематериалните си активи. Все пак положителното е, че 9 % са успели.

Що се отнася до пазарната реализация, 24 % от анкетираните притежатели на ПИС са подписали лицензионен договор за ПИС, като 71 % от тях са прехвърлили лиценза за правата си на други организации. Основната причина е реализиране на допълнителна печалба (27 %) и разширяване на дейността в нови области (икономически сектори и географски райони) без понасяне на свързаните с това разходи (23 %).

6 най-важни причини за лицензиране на ПИС от притежателите им

Упражняване на правата

Нарушенията на регистрирани ПИС може да се окажат проблем за МСП. Около 55 % от притежателите на ПИС заявяват, че копирането от конкуренти е най-голямата заплаха за техните ПИС през следващата година. Същевременно 29 % от притежателите на ПИС не правят абсолютно нищо, за да следят пазара за нарушения на ПИС. Сред тези, които го правят, най-често използваните методи са възлагане на задачата по наблюдението на служител или екип (22 %) и обратна връзка от потребителите (20 %).

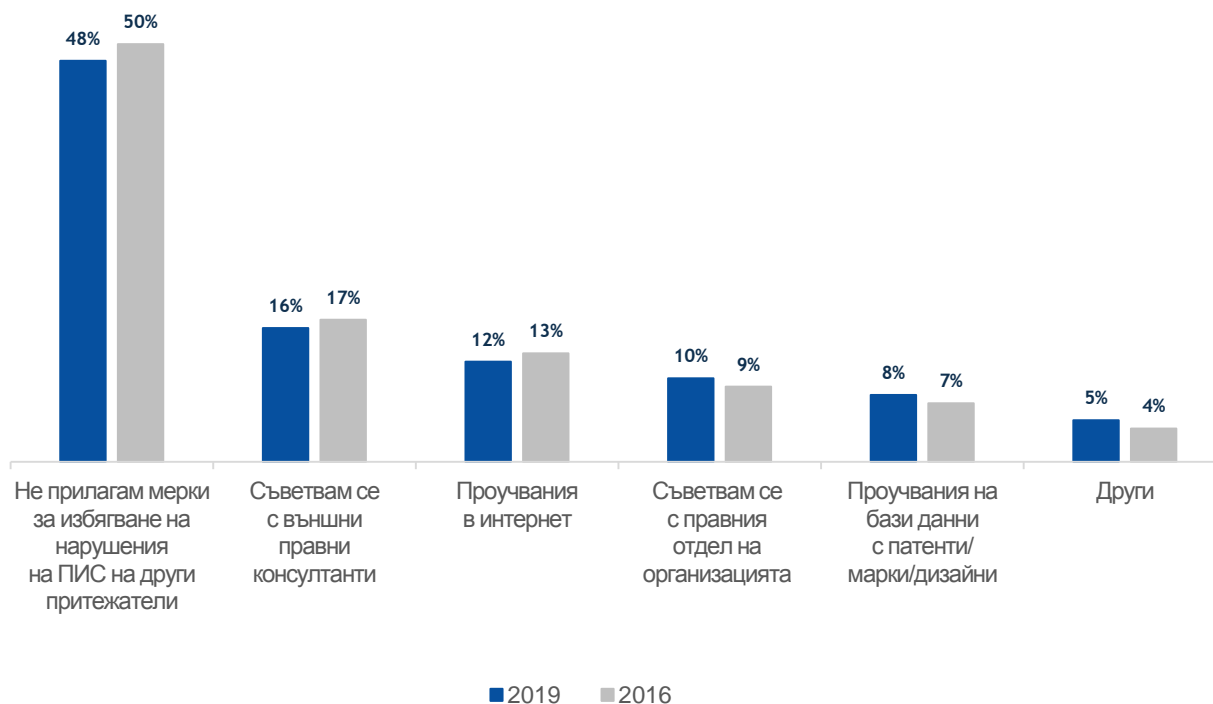
Мерки, прилагани от МСП за наблюдение на нарушенията на ПИС (2016—2019 г.)

Броят на МСП, които са били засегнати от нарушения на ПИС през предходните 3 години, е намалял от 31 % през 2016 г. на 24 % през 2019 г. Най-често нарушаваното право са марки (48 %), последвано от патенти (24 %). Най-често посочваните въздействия от нарушаването на ПИС са загуба на оборот (33 %) и увреждане на репутацията (27 %).

Като се имат предвид вредите, които могат да бъдат причинени от нарушенията на ПИС, се отбелязва тревожна тенденция: почти половината (48 %) от МСП продължават да не прилагат мерки, за да избягват нарушаването на ПИС на други предприятия. Сред прилагащите такива мерки най-често използвани са правни консултации (16 %) и извършване на проучвания в интернет (12 %).

Сравнение на мерките, които МСП предприемат, за да се избягват нарушения на ПИС на трети страни

В настоящото проучване се подчертава, че основната пречка пред МСП за регистрирането на права върху интелектуална собственост (ПИС) е липсата на познания за това какво представлява интелектуалната собственост (ИС) и как тя може да бъде от полза за тяхната стопанска дейност. Много от предприятията са готови да получат информация, която ще подпомогне стопанската им дейност, но все още е налице необходимост от подобряване на осведомеността относно ползите от ПИС.

С оглед на допълнителното насърчаване на растежа на МСП в тази среда, посланията за повишаване на осведомеността относно ПИС следва да показват на МСП положителното въздействие, което ИС може да окаже върху укрепването на тяхната стопанска дейност. След това тези послания трябва да се споделят на места и чрез канали, които се използват от МСП. В проучването се посочва, че тези канали често са различни за притежателите на ПИС и за лицата, които не са притежатели на ПИС, и също така могат да се различават значително в различните държави, така че е необходим индивидуален подход към разпространяването на информация.

2019 г.
ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ
ПРОУЧВАНЕ НА МСП

Резюме

